

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2023/24:23

Fredagen den 26 januari

§ 1 Allmänna frågor

Statsrådet Jessika Roswall

**Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för allmänna
frågor den 12 december 2023**

**Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
allmänna frågor den 29 januari 2024**

Anf. 1 VICE ORDFÖRANDEN:

Jag förklarar dagens sammanträde med EU-nämnden öppnat.

Vi välkomnar EU-minister Jessika Roswall med medarbetare till EU-nämnden. Vi ska i dag hantera ärendelistan inför kommande veckas möte i allmänna rådet. Men vi börjar med en återrapport.

Anf. 2 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Fru ordförande! Allmänna rådets senaste möte hölls den 12 december 2023 i Bryssel. Jag företrädde Sverige. Nämnden har tagit del av den skriftliga återrapporten från mötet. Jag har inget att tillägga, men jag svarar såklart på frågor.

Anf. 3 VICE ORDFÖRANDEN:

Vi tackar EU-ministern för återrapporten.

Vi går vidare till information och samråd inför mötet i rådet den 29 januari 2024. Vi börjar med dagordningspunkt 3, Lagstiftningspaketet för försvar av demokratin i EU.

Anf. 4 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Fru ordförande! Kommissionen presenterade sitt demokratipaket den 12 december förra året. Medlemsstaterna har nu ombetts lämna sina övergripande synpunkter.

Förslaget till direktiv handlar om att ta fram harmoniserade regler för att öka transparens om opinionsbildare med koppling till tredjeländer. Direktivförslaget faller under justitieminister Gunnar Strömmers ansvarsområde. Konstitutionsutskottet har fått skriftlig information om förslaget, och en faktagenomnämning kommer att överlämnas inom kort.

Kommissionens huvudsyfte med förslaget är att harmonisera reglerna och undanröja hinder på den inre marknaden för vad man kallar intresserepresentation som finansieras av tredjeländer. Med intresserepresentation avses verksamhet som bedrivs i syfte att påverka

demokratiska processer. Verksamheten ska vara av ekonomisk karaktär och utföras för tredjeländers räkning. Det skulle kunna omfatta lobby- och pr-företag, civilsamhällesorganisationer, privatpersoner och konsulter.

Ett annat grundläggande syfte med förslaget är att säkerställa en hög gemensam nivå för demokratisk öppenhet. Förslaget innebär att verksamheter som omfattas av direktivet, det vill säga får finansiering från tredjeland, ska registrera sig i ett nationellt register. Medlemsstaterna är skyldiga att inrätta nya eller anpassa befintliga register. Medlemsstaterna ska införa effektiva administrativa sanktioner mot verksamheter som inte följer direktivets krav.

Sverige har i dag inga nationella register för denna typ av verksamhet. Införandet av register skulle därmed vara en nyhet i förutsättningen för den fria opinionsbildningen i Sverige. Regeringens första övergripande bedömning är att det är tveksamt om förslaget är ändamålsenligt. Det skulle, tvärt emot syftet, kunna inverka negativt på den fria åsiktsbildningen.

När ett förslag påverkar en av grundvalarna för demokratin måste det enligt regeringens uppfattning leva upp till särskilt höga krav på ändamålsenlighet och proportionalitet. Direktivet måste värna grundläggande rättigheter och friheter, såsom yttrandefrihet och föreningsfrihet. Det ska inte försvåra för medborgare och civilsamhällesorganisationer att delta i den demokratiska debatten. Regeringen anser inte att berörda aktörer, särskilt inte små och medelstora, ska belastas med en ny betungande och administrativ börda.

Avslutningsvis: För regeringen är kontakter mellan politiska beslutsfattare och myndigheter å ena sidan och medborgare och olika intresseorganisationer å andra sidan en integrerad del av det demokratiska styrelseskicket. De kontakterna liksom öppenhet och transparens bidrar till det demokratiska systemets legitimitet och till att beslut fattas på goda och genomlysta grunder.

Anf. 5 JYTTE GUTELAND (S):

Fru ordförande! Jag tackar EU-ministern för redogörelsen och för beskrivningen av bakgrunden till hur regeringen och ministern resonerar.

Jag har ett antal frågor från Socialdemokraternas sida. Den ena rör den lite mer allmänna ingången. Det står i regeringens förslag till ståndpunkt: ”Regeringen är mot den bakgrunden tveksam till förslaget i dess nuvarande utformning.” Det fick vi också höra muntligt nu.

Socialdemokraterna undrar om det är rätt läge att så tidigt i processen gå in med en så skeptisk ståndpunkt. Det är just i början, och regeringens möjlighet att påverka kan störas om man går in med armbågen i diskussionen när man ännu inte vet vad det slutliga resultatet blir.

Från frågan om ingångsvärdet i förhandlingen vill jag gå vidare till att fråga, också från Socialdemokraternas sida, hur regeringen resonerar vad gäller den del som inte handlar om direktivet utan mer om rekommendationerna. Här har vi rekommendationer om hur man ska arbeta mot civilsamhället och i de allmänna valen för att stärka delaktigheten. Också här fick vi en muntlig redogörelse.

Det är viktigt både för medlemsländerna och för EU-valen att vi stärker delaktigheten och får bättre förankring, både på den mellanstatliga nivån och kanske framför allt när det gäller Europaparlamentet. Vi vet sedan

några veckor tillbaka att svenska folket till exempel inte är särskilt medvetet om att det är EU-val i juni. En undersökning visade att färre än 10 procent var medvetna om det.

När regeringen uttrycker denna skepsis mot direktivet undrar vi socialdemokrater om det betyder att man är skeptisk också till helheten när det gäller rekommendationerna. I sådana fall kan vi inte vara det. Jag vill vara tydlig med att vi hoppas att regeringen anser att det är viktigt att stärka delaktigheten och även valprocesserna.

När det gäller direktivet, som ministrarna kommer att få möjlighet att diskutera, tas också ändamålet med förslaget till direktiv upp; det handlar om att förhindra otillbörlig påverkan från tredjeland. Här vill vi socialdemokrater fråga EU-ministern om inte detta ändamål har blivit allt viktigare i den tid vi lever i. Några av oss har erfarenhet av att arbeta i Europaparlamentet. Trycket från tredjeland har ökat. Med den digitalisering och närhet som människor numera känner över landsgränser, också långt bort, har tredjeland kommit mycket närmare i det dagliga arbetet med lagstiftning.

Här har Europaparlamentet utvecklat ett transparensregister för att man ska se vilka kontakter som hålls. Det handlar inte om att hindra demokratin utan snarare om att belysa det som händer och att det ska vara öppet.

När det gäller principer har vi i Sverige också en stark öppenhetsprincip. Då kan man tänka att den svenska regeringen i ingången skulle kunna ta fasta på den delen, att det ska vara öppet och att det behöver öka nu när fler från tredjeland, företag men också länder, försöker trycka på. Det har också funnits skandaler i Europaparlamentet i den riktningen.

Vi vill höra ett djupare resonemang. Kan det inte störa Sveriges ingång i processen, inte processen som sådan, att gå in så negativt redan från början?

Den andra frågan gäller rekommendationerna, den mjukare delen i detta, och hur regeringen jobbar där. Jag tror ändå att regeringen är intresserad i den riktning som kommissionen talar om.

Den tredje frågan gäller den tid vi lever i med tredjeländer som kommer mycket närmare in i våra parlament, med mycket aktivt störande verksamhet men också med ekonomiska intressen från företag utanför EU:s gränser. Det finns även länder som vill rikta uppmärksamhet mot andra saker än det som kanske står i medierna. Ser inte regeringen ett behov av att göra något åt detta?

Anf. 6 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Fru ordförande! Jag vill inleda med att säga att vi på det stora hela har samma syn. Jag delar den oro som finns.

Jag börjar med den första delen, när man ska gå in och vara tveksam eller inte. Man kan se på det på olika sätt. Om man redan nu är tveksam tycker jag att det kan vara tydligt att skicka de signalerna. Att vi ser problemet betyder inte att vi inte är med och förhandlar.

Vi är inte ensamma om att känna dessa tveksamheter. Civilsamhällets organisationer och deras europeiska paraplyorganisationer har också identifierat risker med det. Det är den signalen vi också vill skicka. Men det är som sagt ett tidigt skede. Det är i sin linda. Vi kommer att få anledning att återkomma till det.

När det gäller rekommendationerna är det i första hand i fråga om förslaget till direktiv som regeringen känner vissa tveksamheter. Sedan finns det andra delar som också är viktiga och som vi kommer att diskutera. Den fråga som Jytte Guteland lyfter upp, om att få fler deltagare i valet till Europaparlamentet, återkommer jag till lite senare. Frågan har varit uppe här också, och den ska diskuteras på mötet. Tveksamheten gäller som sagt just direktivet.

Att förhindra påverkan från tredjeländ har absolut blivit en viktigare fråga som vi måste approacha. Jag tror att jag alldeles nyss gav uttryck för att vi måste förhindra det otillbörliga agerandet från tredjeländer och andra aktörer. Jag har ingen annan uppfattning. Det är viktigt att diskutera.

Vad gäller lobbying och riktlinjer finns det en parlamentarisk utredning som just nu arbetar – i och för sig för tredje gången, tror jag – med hur vi i Sverige ska hantera detta. Jag vet inte när den ska lämna sitt förslag.

På det stora hela instämmer jag alltså i den orosbild som Jytte Guteland tar upp. Men jag tror att det är rätt att redan nu signalera att vi liksom flera andra, till exempel civilsamhällesorganisationer, ser tveksamheter med just det här förslaget och att det snarare kan bli kontraproduktivt.

Anf. 7 JYTTE GUTELAND (S):

Fru ordförande! Tack också för svaren! Det gläder mig och oss att höra att statsrådet delar åsikten om rekommendationerna och den del som handlar om valdeltagande och delaktighet från civilsamhället och medborgarna i EU-val och i den demokratiska processen. Där behöver vi verkligen stärka arbetet. Det är ett hot mot demokratin när människor känner att de inte har tillgång till information och inte vet var de kan påverka.

På EU-nivån blir det också ofta tidsskillnad mellan att beslut fattas och att debatten följer i medlemsländerna. Det ställer ofta till det. Man för helt enkelt debatterna för sent, i förhållande till att till exempel en av institutionerna redan har röstat. Det har jag upplevt många gånger i arbetet som Europaparlamentariker under den tid då man fattade besluten i Europaparlamentet – helt enkelt att debatten inte nådde ända fram. Sedan kom det kanske en debatt ett år senare när det redan på sätt och vis var för sent att göra stora insatser. Detta är alltså otroligt viktigt.

I en opinionsundersökning nyligen kom det också fram att bara 7 procent av svenska folket kände till att det är val i juni. Även om det kommer att ändras under våren och det ofta har sett ganska illa ut ett halvår innan är det ändå märkligt i den tid vi lever i, med all den information vi har, att vi inte lyckas bättre. Det gäller oss alla och är ett ansvar som alla partier och demokratiska institutioner bär, men det är jätteviktigt att råda bot på detta.

Jag vågar ändå ta några minuter här i EU-nämnden till att säga detta, eftersom det handlar om hela fundamentet för EU och för vår demokrati. Detta är inget som ska viftas bort, utan här behöver det föras en ordentlig diskussion om vad man kan göra.

Vad gäller direktivets ändamål att få ordning på detta med tredjelandsinflytande och otillbörlig påverkan i de demokratiska processerna tycker vi socialdemokrater att det är olyckligt att starta diskussionen så negativt. Vi är oroad över att det inte ger Sverige det

förhandlingsutrymme som är viktigt här. Även om vi kan dela regeringens bild att allt i detta än så länge inte ser ut som man kan önska – så är det ju ofta när processer startar – är ändamålet viktigt. Det är också svårt för ett land att självt råda bot på detta i den globala tid vi lever i. Denna påverkan sker ju i alla 27 medlemsländerna, och många gånger är det väldigt intensiv påverkan som det kan vara svårt för ett enskilt land att utforma egna system för att hantera, särskilt på EU-nivå. Samarbete i dessa frågor torde därför ligga inom suveräniteten, och EU borde kunna vara den mest effektiva nivån i det här fallet.

Utan att föregripa debatten tycker vi att det är synd att gå in så negativt. Innan vi säger hur vi resonerar skulle jag vilja höra om inte EU-ministern också kan oroas över att Sveriges åsikter i frågan inte blir lika respekterade om vi upplevs som negativa till att ha direktivet över huvud taget. Jag vill gärna höra ministern utveckla det. Kan det inte finnas en risk att Sveriges viktiga åsikter i frågan inte tas på lika stort allvar om vi säger oss inte vilja ha detta?

Ändå ser vi precis som ministern ett behov av att hantera alltifrån extremt stora multinationella företag som lobbar intensivt över landsgränser för sina intressen, inte medlemsländernas industriers eller företags intressen – det kan vara amerikanska sådana, men det är också andra som är inne och jobbar väldigt aktivt för att inte få lagstiftning på plats – till länder som inte vill att kränkningar av mänskliga rättigheter ska bli synliggjorda av parlament inom EU och som vill påverka politiker att ändra åsikt genom att ge sig in på sätt som också har orsakat skandaler, inte minst den senaste mandatperioden.

Detta är någonting som EU-kommissionen med rätta försöker göra någonting åt. Därför vill vi fråga om inte regeringen går in med lite väl negativ ingång.

Anf. 8 ANNA LASSES (C):

Jag hade egentligen inte tänkt säga någonting, men jag ska försöka vara väldigt kortfattad.

I fråga om direktivet delar jag absolut oron när det gäller själva problematiken, och jag tycker att diskussionen är oerhört viktig. Ändå tycker jag att det är klokt av regeringen att vara skeptisk, och jag tycker även att det är bra att man är tydlig med detta. Det står också väldigt tydligt att det handlar om ”nuvarande utformning”, så jag tycker snarare att det öppnar en diskussion för att se om det inte finns en annan framkomlig väg att hitta en bättre lösning.

Jag tycker alltså att det är klokt resonerat av regeringen.

Anf. 9 VICE ORDFÖRANDEN:

Jag ska själv skicka med en fråga. När det gäller diskussionen om hur man stärker delaktigheten, inte minst i förhållande till EU-valet som också är en av frågorna under denna punkt på dagordningen, var EU-ministerns svar tidigare – det finns ju ingen ståndpunkt om vad regeringen tänker säga där – att i den delen kommer diskussionen att ske på annat ställe under det här rådet och att vi kommer att få lite mer information om det senare på vår dagordning. Det är viktigt att EU-ministern ändå beskriver det.

Sedan är det en ganska hård skrivning i ett tidigt skede, innan ens ett fakta-PM har producerats och hanterats i konstitutionsutskottet, att man är

tveksam. Man kan uttrycka det på olika sätt, som att det behöver analyseras mer innan vi kan ta ställning och så vidare. Att vara tveksam är ett ganska hårt uttryck i en tidig process. Det är väl det i alla fall vi socialdemokrater luftar här: Vi känner att det är väldigt tidigt att ta en så stark ställning och undrar hur det kommer att påverka framåt. Sedan kanske vi också hamnar där.

Anf. 10 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Jag tycker att förslaget till svensk ståndpunkt är väl avvägt och instämmer i det som Anna Lasses sa. Men jag vill också skicka med hur viktigt det är som lyfts fram om lobbyismen, stora företags och tredjelands påverkan. Det är alldeles för mycket lobbyister i Bryssel och i EU generellt, och det är en viktig fråga att ta tag i. Dock får det inte gå ut över den svenska offentlighetsprincipen, om det finns sådana risker.

Anf. 11 JYTTE GUTELAND (S):

Fru ordförande! Jag vill bara instämma i just det som ordföranden pekar på, att det är väldigt tidigt i processen. Möjligheten att påverka detta till det bättre riskerar att försvagas, menar vi. Det är därför vi tar upp det. Det handlar inte om att köpa alla delar i en utveckling. Längre fram kan man välja var man vill sätta ned foten.

Det är dock svårt att hantera lobbyismen om man inte också försöker arbeta demokratiskt för att stärka detta. Det bör kunna läggas väldigt väl ihop med den svenska offentlighetsprincipen.

Anf. 12 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Jag tackar för inläggen.

Jag vill börja med att bara säga någonting om Qatargate, som Jytte Guteland lyfte upp. Den diskussionen ska vi ta när vi diskuterar etikorganet som kommissionen lagt fram, tycker jag. Det här är en annan fråga där jag uppfattar att vi ändå alla delar samma oro. Därför är den också viktig.

Jag tycker däremot inte alls som Socialdemokraterna att detta att redan nu vara tveksam till ett förslag skulle påverka vår förmåga att påverka förslaget. Jag tycker att det är precis tvärtom: Ska man kunna göra förändringar gäller det att signalera vad man ser för tveksamheter. Det är vi inte heller ensamma om, utan det gör också andra medlemsstater och, som jag sa, civilsamhällets organisationer i det europeiska paraplyorganet. Det är viktigt att vi också identifierar detta särskilt utifrån ett svenskt perspektiv, så som både Anna Lasses och Ilona Szatmári Waldau har lyft.

Jag tar med mig diskussionen och tackar för väldigt bra inlägg. Vi får återkomma när vi ser hur ärendet fortskrider.

Anf. 13 VICE ORDFÖRANDEN:

Då har vi haft en diskussion där det har förts fram lite olika syn på detta, men vi landar ändå i att jag kan konstatera att det just nu finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Då går vi vidare till dagordningspunkt 4, Övriga frågor. Det är en informationspunkt. Finns det någonting där?

Anf. 15 VICE ORDFÖRANDEN:

Då lämnar vi den punkten och går vidare till dagordningspunkt 5, Det belgiska ordförandeskapets prioriteringar. Det är en informations- och diskussionspunkt. Vi hanterar den som en diskussionspunkt eftersom det finns ett förslag till svensk ståndpunkt.

Anf. 16 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Fru ordförande! Det belgiska ordförandeskapet har sex prioriteringar: försvara rättsstatens principer, demokrati och enighet; stärka konkurrenskraften; fortsätta en grön och rättvis omställning; stärka vår agenda för sociala frågor och hälsofrågor; skydda människor och gränser samt främja ett globalt Europa.

Det belgiska ordförandeskapet är det sista under innevarande mandatperiod, och en stor del av dess arbete kommer att handla om att slutföra trilogförhandlingar med Europaparlamentet. För regeringen är det väldigt viktigt att slutföra förhandlingarna om Ukrainafaciliteten och arbetet med migrations- och asylpakten.

En annan viktig fråga som kommer att hanteras under det belgiska ordförandeskapet är förberedelserna av nästa strategiska agenda, det vill säga EU:s prioriteringar för kommande fem år, som Europeiska rådet kommer att besluta om i sommar. Det arbetet leds av Europeiska rådets ordförande men kommer förstas att präglar arbetet under våren.

För regeringen är den viktigaste prioriteringen på EU:s dagordning att stödja Ukraina politiskt, humanitärt, militärt och ekonomiskt. Det är positivt att ordförandeskapet i likhet med det svenska ordförandeskapet prioriterar försvarandet av grundläggande rättigheter, rättsstatens principer och demokrati. Regeringen välkomnar prioriteringen av kampen mot organiserad brottslighet, terrorism och våldsbejakande extremism och stöder att ordförandeskapet fortsätter att arbeta med att stärka EU:s långsiktiga konkurrenskraft och den inre marknaden samt att genomföra den gröna och digitala omställningen.

I slutet av april bjuder ordförandeskapet in till ett informellt ministerråd för att högtidlighålla att det är 20 år sedan den senaste stora utvidgningen. Det kommer att vara en viktig signal till Ukraina och övriga kandidatländer som nu förbereder sig för att så småningom kunna bli medlemmar i unionen.

Anf. 17 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru ordförande! Jag tackar EU-ministern för dragningen. Jag tycker att prioriteringarna ser bra ut.

Jag är inte helt säker på var jag har tagit del av informationen, men jag har för mig att ordförandeskapet också har ett starkt engagemang i djurskyddsfrågorna. Det har ju varit lite av en besvikelse att man inte har fått till stånd en översyn på EU-nivå tidigare, och jag har också uppfattat att den svenska regeringen har ett starkt engagemang för och intresse av att arbeta för detta. Om det kommer upp under exempelvis hälsa, eller vilken punkt det nu kan vara, vore det väldigt värdefullt om Sveriges regering också signalerade att detta är någonting som är viktigt utifrån ett

svenskt perspektiv. Vi har allt att tjäna på att höja djurskyddsarbetet och de lägsta gränserna även ur ett EU-perspektiv. Det skulle tjäna Sverige och Sveriges bönder väldigt väl.

Jag vill göra detta som ett litet medskick nu när jag har för mig att Belgien har ett uttalat engagemang i det.

Anf. 18 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Tack, statsrådet, för genomgången!

Jag kan förstå – och det är naturligt – att det sista ordförandeskapet slutför de olika förhandlingar som har förts under mandatperioden. Men jag måste ändå säga att jag som vänsterpartist inte riktigt instämmer i detta, det vill säga att man välkomnar att ordförandeskapet avser att slutföra arbetet med migrations- och asylpakten. Jag menar att det inte är en bra pakt. Den borde snarare förhandlas om.

Jag tänker inte anmäla någon avvikande ståndpunkt, men jag vill ändå få detta sagt.

Anf. 19 VICE ORDFÖRANDEN:

Det är klart att det är viktigt att fortsätta uttrycka att den viktigaste prioriteringen naturligtvis är att se till att EU kan fortsätta stötta Ukraina politiskt, humanitärt och ekonomiskt – absolut.

Men jag skulle vilja börja med en fråga. Hur regeringen hanterar ordförandeskapets prioriteringar ser lite olika ut. När vi har sakministrar på olika sakområden är vi ju vana vid att man noterar ordförandeskapets prioriteringar men också att man skriver att man återkommer med sina politiska ställningstaganden i sak när de behandlas.

Nu är det ju de övergripande prioriteringarna som ska behandlas på allmänna rådet. Denna ståndpunkt har också sett lite olika ut. Nu får vi en lite mer politisk ståndpunkt – det är svårt att inte välkomna det när man själv är politiskt engagerad. Men då vill jag ändå ställa en fråga.

Här gör regeringen en bedömning. Jag får ju förutsätta att EU-ministern också kommer att uttrycka ståndpunkten tillsammans med andra ministrar. Regeringen ställer sig bakom nästan allt som det belgiska ordförandeskapet har som sina prioriteringar men inte riktigt allt. Hur kommer det sig att regeringen inte uttrycker att man ska stötta ordförandeskapet i alla deras prioriteringar? Hur kommer det att uppfattas av det belgiska ordförandeskapet att Sverige inte gör det? Och hur kommer det i sin tur att påverka Sveriges möjligheter att driva de svenska prioriteringarna under det belgiska ordförandeskapet?

Det var mina inledande frågor i detta.

Anf. 20 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Tack, Rebecka Le Moine, för meddelandet! Jag kan inte alla delar av det belgiska ordförandeskapets program. Regeringen kan ta det mer, men i övrigt hänvisar jag till statsrådet Kullgren när det gäller djurskyddsfrågorna.

Det Ilona Szatmári Waldau sa var väl känt.

Ordföranden hade några frågor. Jag kan börja med något rent allmänt. Regeringens ståndpunkter som jag här har presenterat är väl kända ståndpunkter som ni har hört många gånger. Självklart kommer vi att stötta det belgiska ordförandeskapet under detta halvår. Vi kommer såklart också

Anf. 21 VICE ORDFÖRANDEN:

Jag tycker att jag i alla fall har *en* utestående fråga som EU-ministern inte svarade på. Det handlar om hur det blir om Sverige på det här mötet så pass tydligt utelämnar sitt stöd för en eller ett par prioriteringar hos belgiska ordförandeskapet. Vad gör EU-ministern för bedömning? Hur kommer det att påverka Sveriges möjligheter att driva sina prioriteringar under det belgiska ordförandeskapet? Vad gör EU-ministern för bedömning? Hur kommer det att uppfattas, och hur kommer det att påverka svenska möjligheter att nå framgång under det kommande halvåret?

Anf. 22 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Det som regeringen uttrycker här är det som är särskilt viktigt för Sverige. Ni känner igen ståndpunkten. Den har också återspeglats ganska mycket när vi har diskuterat nästa strategiska agenda.

Min bedömning är att det inte kommer att påverka Sveriges möjligheter att påverka det belgiska ordförandeskapet eller Sveriges inflytande i detta genom att inte uttrycka vissa saker. Vi trycker på det som är viktigt för Sverige. Det försöker jag göra vid alla tillfällen när jag träffar mina kollegor i olika sammanhang.

Anf. 23 VICE ORDFÖRANDEN:

Jag ska försöka ställa en lite mer konkret fråga för att förstå hur regeringen resonerar. Det gäller framför allt den prioritering som handlar om hälsofrågor, som Belgien lyfter fram och som regeringen inte säger någonting om. Så kan man välja att göra. Men det är inte längesedan Sverige, EU och hela världen gick igenom en pandemi med stora konsekvenser för alla världens länder – konsekvenser som Sverige, EU och många länder i världen fortfarande brottas med.

Utifrån det perspektivet vill jag fråga vad det är som gör att just den delen är utelämnad i regeringens ståndpunkt.

Anf. 24 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Då förstår jag frågan lite bättre. Som ordföranden lyfter upp handlar en av det belgiska ordförandeskapets prioriteringar om hälsa. Hälsofrågor ligger inte i det allmänna rådet, och det är flera andra ministrar som är här och samråder med EU-nämnden i huvudsak om det. Men det betyder inte att vi inte tycker att de frågorna är viktiga. Däremot är detta väl kända ståndpunkter ur ett svenskt perspektiv. Vi i Sverige har också tryckt på fördelningen mellan befogenheter – EU visavi nationell bestämmanderätt. Därför finns det frågor inom den prioriteringen som kanske kommer att vara problematiska för Sverige. Men det kommer respektive fackminister att återkomma till EU-nämnden om.

Anf. 25 VICE ORDFÖRANDEN:

Tack för svaret, EU-ministern! Ja, så är det. Varje sakfråga kommer att behandlas som en sakfråga. Detta handlar inte om att man ska omfördela

befogenheter, utan det handlar om att det belgiska ordförandeskapet har gjort ett antal prioriteringar. När det gäller just hälsofrågor väljer regeringen att göra så här, och eftersom det inte tas till orda någon annanstans ifrån får jag utgå från att detta är berett i den samordning man har i regeringen.

Men jag tycker att det är svårt att förstå hur regeringen agerar. Vi sitter och behandlar den här ståndpunkten och regeringens syn på det belgiska ordförandeskapet. Man väljer medvetet att inte uttrycka sitt stöd för det belgiska ordförandeskapets prioritering att jobba med hälsofrågor. Jag kan tycka att det är konstigt med tanke på att vi precis har gått igenom en pandemi.

I EU-nämnden hanterar vi dessutom just nu ett skriftligt samråd, där regeringen avser att rösta ja till ett arbete som handlar om global hälsa. Jag läser innantill. Sverige lyfter i sin motivering till detta, att man avser att godkänna ståndpunkten, fram att det var Sverige som ledde förhandlingarna till rådsslutsatser om det globala hälsoarbetet. Det handlar om vikten av att involvera relevanta politikområden och om betydelsen av Världshälsoorganisationen. Det är också tydligt att man under det svenska ordförandeskapet inte kunde enas om rådsslutsatserna. Men detta har nu återupptagits av Belgien, och de har lagt fram en helt oförändrad version sedan det svenska ordförandeskapet. Sverige är berett att rösta ja till de rådsslutsatserna.

Detta blir svårt att förstå. Betyder det att den svenska regeringen är för att det arbetas från EU:s håll för medlemsländernas räkning? Man kan arbeta med hälsofrågor i andra länder, men man tycker inte att det ska arbetas med hälsofrågor inom EU:s medlemsstater.

Det är detta som det blir lite svårt att hänga med på. Jag undrar om EU-ministern kan förtydliga det muntligt. Det gäller ståndpunkten som gäller det belgiska ordförandeskapet.

Anf. 26 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Jag ser inte riktigt motsättningen. Det jag försökte förmedla – och jag har gjort det vid ett flertal tillfällen – var att vi såklart kommer att stötta det belgiska ordförandeskapet. Och vi står såklart bakom allt det som Matilda Ernkrans lyfter upp här. Det jag också försökte förmedla var att det som regeringen prioriterar under det här halvåret men också inför nästa strategiska agenda är de punkter som jag lyfte upp inledningsvis.

Jag uppfattar att Matilda Ernkrans och jag är överens om att den absolut viktigaste punkten är att fokusera på att stötta Ukraina på alla sätt som det går. Men jag ser inte motsättningen.

Anf. 27 VICE ORDFÖRANDEN:

Då har jag en sista fråga: Betyder det att EU-ministern och den svenska regeringen faktiskt också står bakom den belgiska prioritering – de har ju sex stycken – som handlar om hälsoarbetet? Eller gör man det inte? Hur ska jag uppfatta det?

Anf. 28 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Sverige hade tre prioriteringar, som ni väl minns. Ja, det var fyra, men jag säger: säkrare, grönare och friare. Vi behöver inte prata

mer om dem. Belgien har sina prioriteringar. Vi kommer att stötta det belgiska ordförandeskapet. Vi trycker fram vad vi tycker är viktigt när det gäller svenska idéer. Det är inte konstigare än så. Belgien har sina prioriteringar, och de står för dem.

2023/24:23
26 januari

Anf. 29 VICE ORDFÖRANDEN:

Jag tror att vi landar i att vi socialdemokrater står bakom det som är regeringens ståndpunkt här. Men i den ståndpunkten skulle vi vilja lägga till att det också är viktigt att jobba med hälsoarbetet, inte minst i ljuset av de svårigheter som EU:s medlemsländer har när det gäller pandemin. Då får det bli en avvikande ståndpunkt, där vi tycker att det borde vara helt rimligt att också fortsätta med hälsoarbetet. Så får det nog bli – ja.

Anf. 30 ELIN NILSSON (L):

Jag har egentligen ingen fråga till statsrådet. Jag tackar för dragningen och svaren på frågorna från Socialdemokraterna. Och bara för att skingra eventuella otydligheter kan jag säga att ärendet såklart är förankrat i hela regeringsunderlaget, och vi står bakom förslaget till svensk ståndpunkt.

Anf. 31 VICE ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar vi att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning. Det är en avvikande ståndpunkt från Socialdemokraterna, där man vill göra tillägget om vikten av hälsoarbete, inte minst i ljuset av pandemin.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Den årliga rättsstatsdialogen: landsspecifika diskussioner.

Anf. 32 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Inför det allmänna rådets möte i december samrådde regeringen med nämnden om ett förslag till slutsatser om strukturen för rättsstatsdialogen, och med beaktande av det spanska ordförandeskapets slutsatser har strukturen ändrats något. Det belgiska ordförandeskapet kommer att arrangera två diskussionstillfällen under våren med fyra medlemsstater per gång.

Regeringen välkomnar att ordförandeskapet håller en hög ambitionsnivå, och dialogen är viktig för att utveckla rättsstatsarbetet i alla medlemsstater. Diskussionen den 29 januari kommer att gälla utvecklingen i Spanien, Frankrike, Kroatien och Italien. Utgångspunkten är som tidigare landkapitel i kommissionens rättsstatsrapport. Nämnden har kunnat ta del av dessa, och jag ska kort kommentera dem.

Det spanska domstolsväsendet står enligt rapporten inför fortsatta utmaningar, och fjolårets rekommendationer upprepas. Det gäller att förnya det så kallade domstolsrådet, anpassa utnämningsförfarandet för domare och stärka stadgan för riksåklagaren. På korruptionsområdet pågår arbete, och vissa framsteg görs. Trots det får Spanien ytterligare en rekommendation gällande striktare regler för intressekonflikter och tillgångsdeklarationer för tjänstemän i hög ledande ställning. En positiv notering är att medietillsynsmyndigheten har tilldelats ytterligare ökade resurser. Journalister möter dock fortfarande problem i att utföra sin yrkesverksamhet.

I Frankrike har en hel del åtgärder vidtagits gällande rättsväsendet för att förbättra kvaliteten och effektiviteten, bland annat genom ökade resurser för digitalisering och personal. Enligt årets rapport påverkas korruptionsarbetet dock av otillräckliga resurser. Det gäller utredning av korruptionsbrott, effektiviteten i myndigheterna för korruptionsbekämpning och genomförandet av regler som antagits för skydd av visselblåsare. Även i Frankrike utsätts journalister för hot och attacker.

Vad gäller Kroatien bedöms domstolsväsendets oberoende som fortsatt bristfälligt trots att många positiva åtgärder vidtagits gällande rättssystemet. Kroatien rekommenderas att se över relevant lagstiftning för att öka effektiviteten i utredningar och åtal för korruptionsbrott. Kraftigare åtgärder efterlyses i rättsstatsrapporten för att komma till rätta med strategiska rättegångar som riktas mot journalister, så kallade SLAPP, vilket anses vara ett stort problem i Kroatien.

I Italien genomgår rättssystemet reformer som delvis leder till förbättringar, bland annat avseende nivån av digitalisering. Men vissa utmaningar ser ut att kvarstå liksom långa handläggningstider. Mediesektorn synes enligt rättsstatsrapporten verka inom ramen för ett effektivt regelverk som säkerställer oberoende. Också i Italien är det ett oroande mönster att journalister utsätts för strategiska rättegångar i sitt yrkesutövande.

Mot bakgrund av det som har lyfts fram om dessa fyra medlemsstater tänker jag i diskussionen särskilt betona betydelsen av ett oberoende och effektivt domstolsväsen. Det är helt avgörande för att upprätthålla rättsstatsprincipen. Korruptionen är ett allvarligt samhällsproblem som i alla sina former medför negativa konsekvenser. Jag tänker också understryka vikten av att bekämpa korruption.

Slutligen visar det sig genomgående att journalisters säkerhet är en viktig utmaning som kräver uppmärksamhet. Journalisternas betydelse för vårt demokratiska system kan inte överskattas, och de ska inte behöva utstå trakasserier såsom strategiska processer i sin yrkesroll.

Jag kommer också att dela med mig av våra svenska erfarenheter inom dessa områden.

Anf. 33 VICE ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går till dagordningspunkt 7, Övriga frågor.

Anf. 34 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Jag har två saker. Det första är att Slovenien och Tyskland har anmält en övrig fråga om att använda kvalificerad majoritet i rådet vid beslut om öppning av kapitelkluster inom ramen för anslutningsförhandlingar. För stängning av kapitelkluster föreslås ingen ändring av nuvarande ordning. Stängning av ett kapitel utgör det mest definitiva steget eftersom det är vid stängning som EU förklarar att kandidatlandet i fråga bedöms ha uppfyllt samtliga kriterier inom ramen för aktuellt kluster. I nuläget gäller enhällighet bland EU:s medlemsstater för såväl öppning som stängning av kapitel.

Om det blir en diskussion om detta förslag på allmänna rådet bör Sverige välkomna förslaget om att utforska möjligheterna till kvalificerad majoritet vid beslut om att öppna kluster och förklara sig redo att engagera sig i diskussioner med öppenhet för de synpunkter som framförs. Tvister som inte rör EU:s regelverk kan i vissa fall hindra framsteg i anslutningsprocessen, och det ligger i Sveriges intresse att utvidgningsprocessen är trovärdig och meritbaserad och bygger på de reformframsteg som sker i kandidatländerna. När uppställda villkor är uppfyllda bör kandidatländerna kunna lita på att EU fattar beslut om nästa steg med utgångspunkt i kommissionens bedömningar.

Fru ordförande! Den andra frågan, som jag redan har snuddat vid, är att informera nämnden om temat för den informella ministerlunchen. Den kommer att handla om förberedelserna inför valet till Europaparlamentet. Som Jytte Guteland redan hänvisat till visade en undersökning i Dagens Nyheter nyligen att bara fyra av tio svenska känner till att det är val till Europaparlamentet i år och att bara 7 procent vet att valet är i juni. Låt mig liksom tidigare understryka att det är vi politiker och partier som har den viktigaste rollen i att engagera väljare, och vi som politiker måste se till att vi har väljarnas förtroende och förklara hur vi kommer att agera på EU-nivå för att lösa de stora samhällsutmaningar vi står inför.

Beroende på hur man ser på det är det långt eller kort kvar till valdagen, men jag tror att vi kommer att kunna engagera medborgarna. Aldrig tidigare har så många svenskar varit positiva till EU-medlemskapet, hela 68 procent. Det finns alltså möjlighet att uppbåda ett högre intresse för EU-politik och EU-frågor.

Regeringen fördelar särskilda medel till riksdagspartierna för att de ska kunna genomföra informationsinsatser i samband med valet. Sieps genomför varje år EU-utbildningar för bland andra lärare och journalister för att öka kunskapen om och engagemanget för EU-frågor. Europadagen den 9 maj är också ett ypperligt tillfälle för EU-intresserade att engagera sig inför valet den 9 juni.

Anf. 35 VICE ORDFÖRANDEN:

Jag understryker att det här är information, alltså inget som riksdagen har tagit ställning till över huvud taget. Det vi kan göra är att tacka för informationen.

I och med detta tackar vi EU-ministern med medarbetare för deltagandet på dagens EU-nämnd.

Innehållsförteckning

§ 1 Allmänna frågor.....	1
Anf. 1 VICE ORDFÖRANDEN	1
Anf. 2 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	1
Anf. 3 VICE ORDFÖRANDEN	1
Anf. 4 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	1
Anf. 5 JYTTE GUTELAND (S)	2
Anf. 6 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	3
Anf. 7 JYTTE GUTELAND (S)	4
Anf. 8 ANNA LASSES (C).....	5
Anf. 9 VICE ORDFÖRANDEN	5
Anf. 10 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	6
Anf. 11 JYTTE GUTELAND (S)	6
Anf. 12 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	6
Anf. 13 VICE ORDFÖRANDEN	6
Anf. 14 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	6
Anf. 15 VICE ORDFÖRANDEN	7
Anf. 16 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	7
Anf. 17 REBECKA LE MOINE (MP).....	7
Anf. 18 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	8
Anf. 19 VICE ORDFÖRANDEN	8
Anf. 20 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	8
Anf. 21 VICE ORDFÖRANDEN	9
Anf. 22 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	9
Anf. 23 VICE ORDFÖRANDEN	9
Anf. 24 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	9
Anf. 25 VICE ORDFÖRANDEN	9
Anf. 26 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	10
Anf. 27 VICE ORDFÖRANDEN	10
Anf. 28 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	10
Anf. 29 VICE ORDFÖRANDEN	11
Anf. 30 ELIN NILSSON (L).....	11
Anf. 31 VICE ORDFÖRANDEN	11
Anf. 32 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	11
Anf. 33 VICE ORDFÖRANDEN	12
Anf. 34 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	12
Anf. 35 VICE ORDFÖRANDEN	13